

Dag Hammarskjöld under 100 år (1905-2005)

Dag Hammarskjöld

Inledning och plan

Dag Hammarskjöld var mellan 1953-1961 FNs generalsekreterare. Hans plötsliga död 1961 i samband med flygolyckan vid Ndola gjorde att han blev extra känd i världen.

Detta exponat är uppdelat i två delar. I den första delen får vi följa Dag Hammarskjöld liv från födelsen i Jönköping 1905 fram till hans död 1961. Under denna tid fanns inga frimärken med Dag Hammarskjöld utan här använder exponatet en del brev till Hammarskjöld tillsammans med vykort och annat material som beskriver Hammarskjölds karriär. Efter Hammarskjölds död och som en följd av att han postumt erhöll Nobels fredspris startade nu utgivningen av frimärken för att hedra Dag Hammarskjöld. Här börjar exponatets andra del. Hammarskjöld hade skaffat sig både vänner och fiender under sina år som generalsekreterare. De flesta vännerna fanns i fattiga u-länder i Sydamerika, Afrika och arabvärlden. Många av dessa länder producerade egna frimärken till Hammarskjölds minne. Länderna i Europa där man hittar gamla kolonialländer och även de kommunistiska länderna i Östeuropa blev med åren motståndare till Hammarskjöld. Det enda landet utöver Sverige av dessa som gav ut något frimärke var USA. Efter Hammarskjölds död utgavs hans dagbok Vägmarken. Vidare fick flera verksamheter nya namn till minnet av Dag Hammarskjöld som t.ex. Kaitums kapell, Dag Hammarskjöldsbiblioteket, Dag Hammarskjöldsleden i fjällen samt många gatunamn i olika städer. I Uppsalas Högre Allmänna Läroverk fick skolans gamla aula det nya namnet, Dag Hammarskjölds aula. Svenska Riksbanken introducerade ett tvåhundra-kronors mynt och i dagarna har även en ny tusen-kronorssedel tagits fram med en bild av Dag Hammarskjöld.

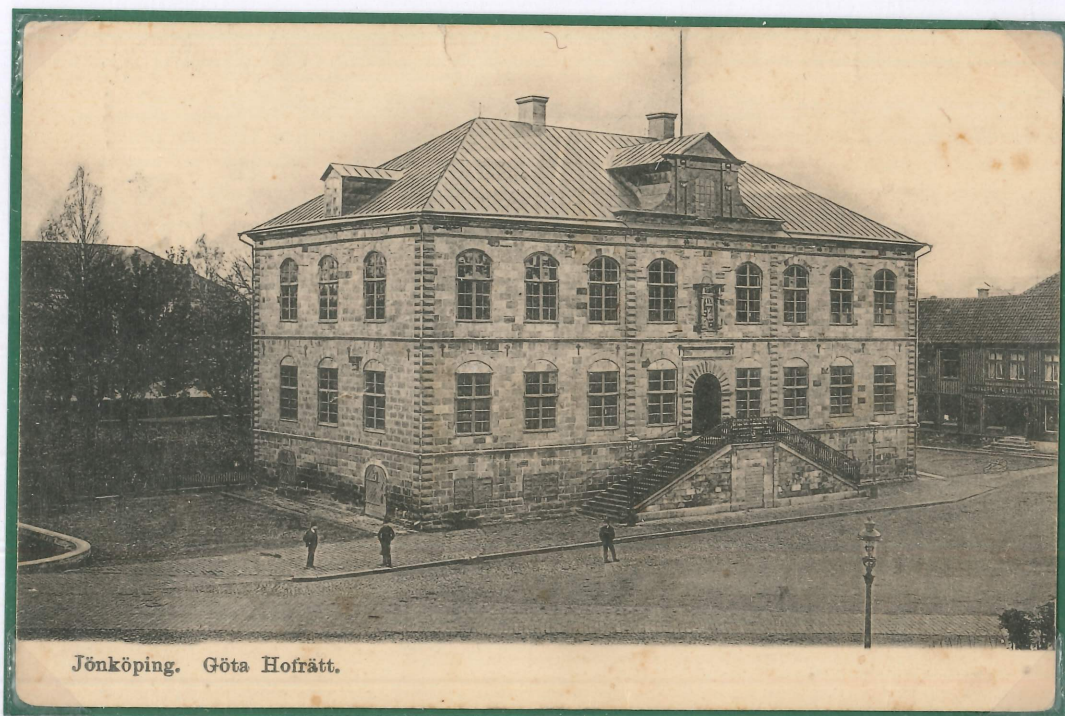
En fråga som under alla år funnit och som lett till flera böcker och spekulationer är vad som hände vid Hammarskjölds död. Var det en olyckshändelse eller blev han mördad? Trots flera utredningar är orsaken till kraschen fortfarande oklar. En del nya bevis har kommit fram under de senaste åren så man planerar en ny internationell utredning om orsaken till flygolyckan. I denna utredning deltar den gamla ärkebiskopen KG Hammar. Juridiskt så har det gått så lång tid att man idag inte längre kan ställa någon till svars. KG Hammar skriver: "Vi får inte låta några skurkar skriva vår historia. Om de har lyckats i sitt uppsåt att få omvärlden att tro att det handlar om ett pilotmisstag när det egentligen är ett kallblodigt mord så tycker jag att historien kräver att sanningen kommer fram."

	BLAD		BLAD
Inledning och plan	1	Sverige	
Sverige		Backåkra	19
Jönköping och Uppsala	2	"Vägmarken"	20
Statsministern Hammarskjöld	3	Hammarskjöldsbiblioteket i Uppsala	21
Marstrand och Åre	4	Hammarskjöldsleden i fjällen	22
Riksbanken och OEEC	5	Hammarskjöld på frimärken i världen	23
STF och foto	6	Hundra års jubileum	24
Regeringen och Svenska Akademin	7	Förfalskningar	25
FN		Förenta Nationerna (FN)	26
New York	8-9	USA	27-28
Mount Everest	10	Afrika	29-31
FN-uppdrag	11	Afrika (Zambia, Ndola)	32
Kongokrisen		Sydamerika	33-34
Kongo	12	Västindien	35
Fyra brev till Hammarskjöld	13	Asien	36-37
Léopoldvilles flygplats N'djili	14	"Hur skedde olyckan"	38
Hammarskjölds död	15-17	"Nya utredningar"	39
Nobels fredspris	18	Hundra år 1905 - 2005	40

Dag Hammarskjöld

Jönköping och Uppsala

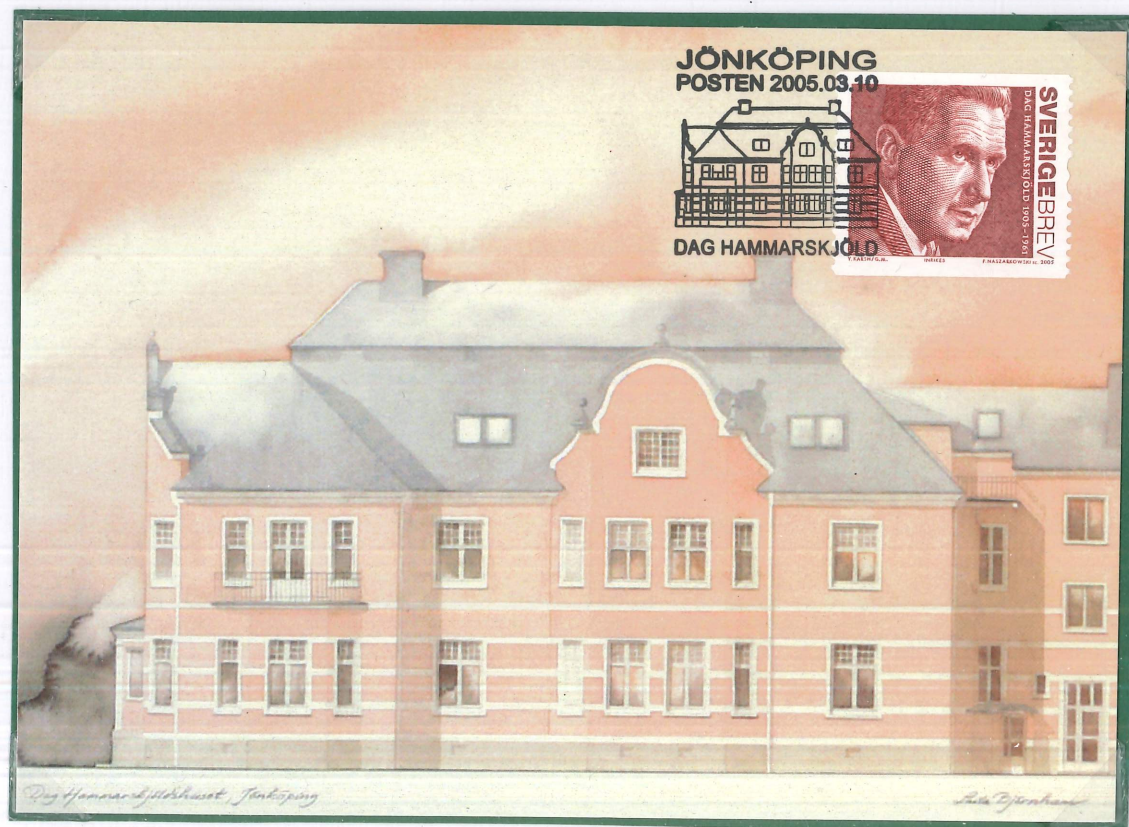
Dag Hammarskjöld föddes den 29 juli 1905 i Jönköping. Fadern Hjalmar hade studerat juridik i Uppsala och han hade fått ett arbete som hovrättspresident vid Göta Hovrätt i Jönköping. Samma år som Dag föddes utnämndes han till ecklesiastikminister i Sveriges regering. Släkten Hammarskjöld var en adelsätt och härstammade ifrån Småland. Efter ytterligare två år 1907 blev Hjalmar landshövding och familjen flyttade till Uppsala. 1914 var det dags för ett nytt jobb då han blev Sveriges statsminister vilket varade under tre år. 1917 gick flyttlasset tillbaka till Uppsala och arbetet som landshövding igen.

Bröderna Hammarskjöld

Brev till Hjalmar Hammarskjöld från England 18/10 1914 som öppnades av censuren. Avsändaren är okänd. Brevet kom fram samma år som Hjalmar blev Sveriges statsminister.

Villa Liljeholmen i Jönköping där Dag Hammarskjöld föddes.

- **Dag Hammarskjöld**
(1905–1961)
Ogift, inga barn.
- **Bo Hammarskjöld**
(1891–1974)
Bror. Landshövding.
- **Åke Hammarskjöld**
(1893–1937)
Bror. Diplomat.
- **Sten Hammarskjöld**
(1900–1972)
Bror. Författare.
- **Knut Hjalmar Leonard Hammarskjöld** (1862–1953)
Far. Justitieminister, ecklesiastikminister, landshövding i Uppsala, statsminister 1914–1917, försvarsminister, ordförande i Nobelstiftelsen, ledamot av Svenska Akademien.
- **Agnes Maria Carolina Almquist** (1866–1940)
Mor. Född i Jakobs församling i Stockholm.

Dag Hammarskjöld

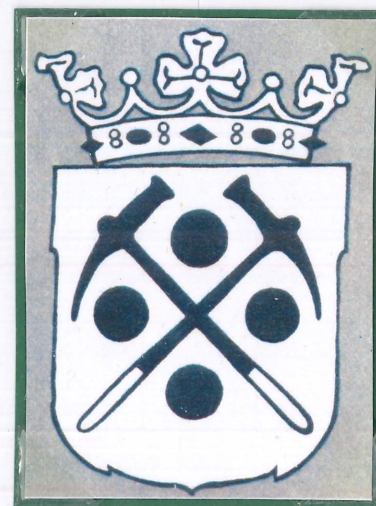
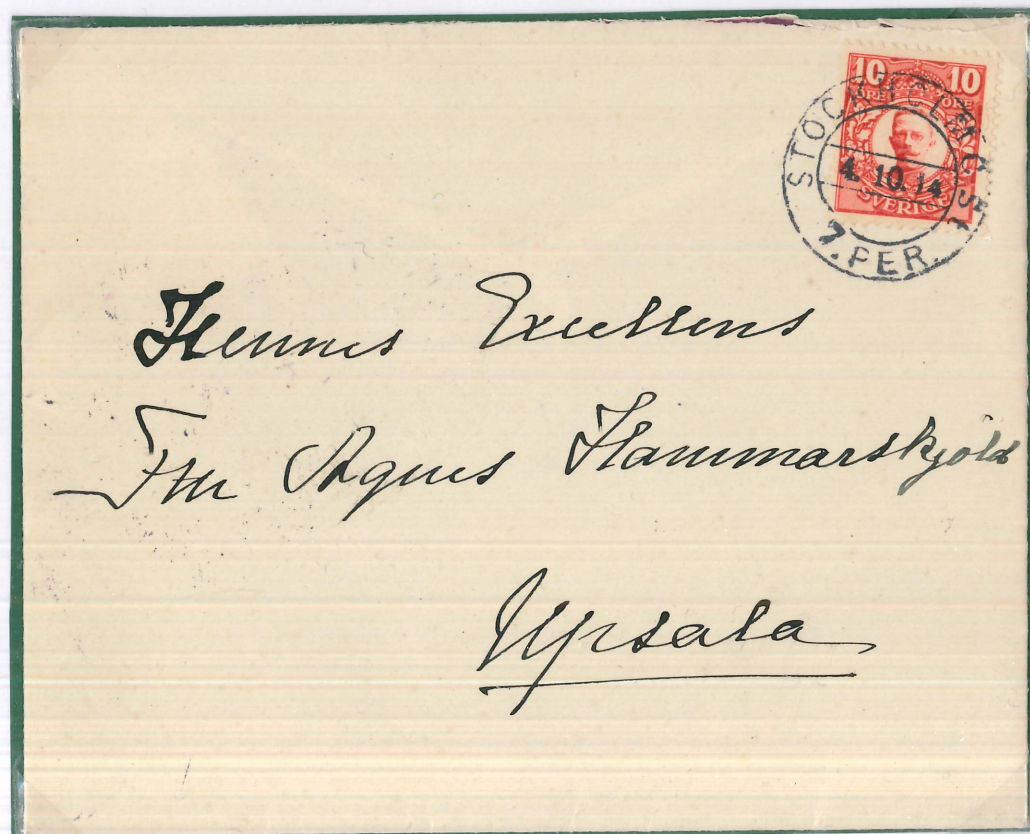
Uppsala

Familjen Hammarskjöld kom att bo på det gamla slottet som var landshövdingens tjänstebostad i Uppsala. 1916 började Dag sina studier vid Uppsala Högre Allmänna Läroverk som var förlagd i den gamla Katedralskolan. Här kom han att var elever fram till 1923 då han 17 gammal tog studenten med årskursen högsta betyg.

År 2011 fick aulan i Katedralskolan ett nytt namn, Dag Hammarskjölds Aula, för att hedra skolans mest kända elev Dag Hammarskjöld som 50 år tidigare hade omkommit i flygolyckan i Ndola.

Statsminister Hjalmar Hammarskjöld 1914-1917

I februari 1914 kallades Hjalmar Hammarskjöld till statsminister av den svenske kungen. Uppdraget var att bilda en "ämbetsmannaregering" efter det att både det liberala och högerpartiet hade misslyckats. Ett halvår senare bröt första världskriget ut. Till en början fungerade regeringen med Hammarskjöld bra men efter ett par år ändrades förutsättningarna pga den svenska neutralitetspolitiken och 1917 växte missnöjets genom protester och hungerkravaller. I folkmun kallades statsministern för "Hungerskjöld" och hela ministären tvingades avgå under våren 1917 och Hjalmar Hammarskjöld kunde återvända till posten som landshövding i Uppsala.

Familjen Hammarskjölds adelssköld.

Dag Hammarskjöld

Marstrand och Åre

Mamma Agnes, Dag och brodern Sten besökte under flera sommarlov Marstrand i Bohuslän.

1927 var året efter Dags student och i augusti besökte han Åregården i Åre. Jämtlands fjäll hade nu ersatt den Bohuslänska naturen.

Detta rek-brev från Uppsala var på 400 kr. Troligtvis kom pengarna från pappa Hjalmar och skulle finansiera vistelsen i Marstrand.

Dag Hammarskjöld

Riksbanken, Stockholm

Dag Hammarskjöld gjorde snabb karriär i den statliga förvaltningen i Stockholm genom olika tjänster. 1932 fick han första anställningen på finansdepartementet. 1935-1941 arbetade Dag som tjänsteman i Riksbanken där han efter några år blev riksbanksfullmäktiges ordförande. En arbetsuppgift här var att signera de svenska sedlarna som Riksbanken gav ut. Ett annat arbete mellan 1936-1945 var som statssekreterare i finansdepartementet under finansministern Ernst Wigforss.

Porträtt målat av Bo Beskow 1953

Dag Hammarskjöld ville göra FN till ett effektivt verktyg för fred och mänskliga rättigheter. I den kampen, som pågick under kalla krigets kallaste år, miste han sitt liv.

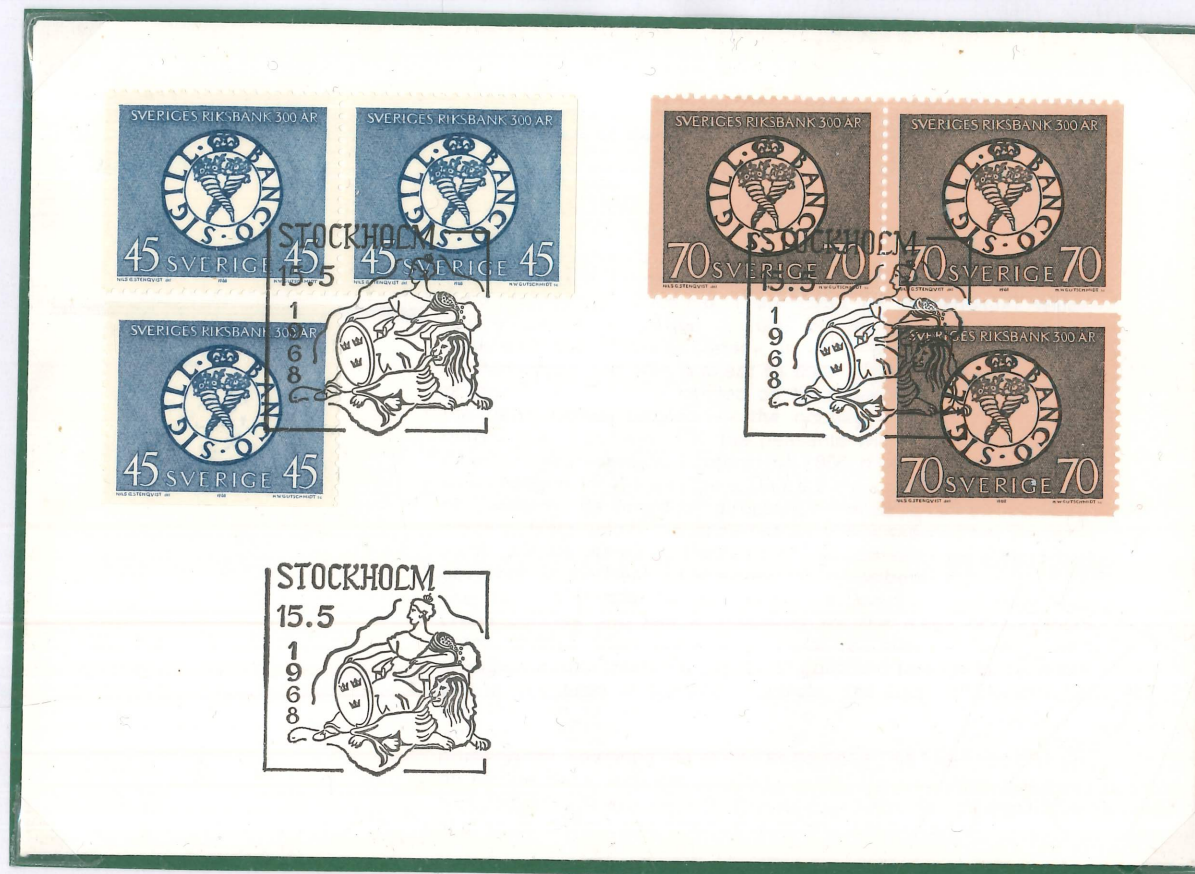
"Det Dag Hammarskjöld åstadkom som generalsekreterare har betytt mer för förhoppningarna på FN än någon annan i dess historia. Även i vår tids globala verklighet står det klart att det grundläggande i hans uppfattning om FN:s roll och möjligheter fortfarande i högsta grad är relevant."

Kofi Annan

1952 fick konstnären Bo Beskow uppdraget av Riksbanken att måla Dag Hammarskjölds porträtt. Detta projekt startade en vänskap mellan Hammarskjöld och konstnären framöver under alla åren genom bland annat en brevväxling. Beskow hade 1945 skaffat en gammal gård i Skåne som fritidshus och den kom Hammarskjöld att besöka. Han trivdes i denna miljö och när en mindre fastighet där blev till salu ordnade Beskow så att Hammarskjöld kunde köpa den. Hammarskjöld hade nu börjat arbeta för FN i New York så Beskow blev en viktig mellanhand för alla kontakter med hantverkare som anlätades för att reparera Hammarskjöld hus. I New York ordnade senare Hammarskjöld målningssupplett åt Beskow i FN-byggnaden och det biblioteket som byggdes där.

Organization for European Economic Cooperation (OEEC) i Paris

1946-1947 hamnade Hammarskjöld i Paris som Sveriges delegat vid OEEC-förhandlingarna. Detta innebar många resor i tjänsten till bland annat Paris, London och Washington.

RIKSBANKEN. Riksbankshuset, beläget på Helgeandsholmen bakom Riksdagshuset och förenat med detta genom två triumfbågar, välvda över Drottninggatan, är liksom Riksdagshuset ett verk av arkitekten Aron Johansson.

STOCKHOLM 27
STF
FOTO G. HEURLIN

Dag Hammarskjöld

Svenska Turistföreningen och fotografering

Redan under gymnasietiden visade Dag Hammarskjöld ett stort intresse för den svenska naturen. När han var 19 år kom han för första gången till Åre och utvecklade sedan en livslång kärlek för fjällvärlden dit han ofta återvände. 1940 blev han invald i Svenska Turistföreningens styrelse och mellan 1950-53 var han föreningens vice ordförande. Förutom det mer än tjugo år långa engagemanget i STF var han ordförande i Svenska Fjällklubben under fem år. Bland annat arbetade han för att vildmarken i Sarekområdet skulle bevaras.

Fjälläventyr

- 1924 första fjällvistelsen i Åre
- 1930 vandrar Kungsleden och bestiger Kebnekaise
- 1934 vandrar i Sarek och bestiger Sarekjåhkkå
- 1935 vandrar till Sylarna i Jämtland
- 1937 bestiger Kebnekaise via "östra leden"
- 1940 invald i STF:s styrelse
- 1945 ordförande i Svenska Fjällklubben
- 1950 vandrar genom Padjelanta och bestiger Sulitelma
- 1951 vandrar i Abisko-fjällen

Dag Hammarskjöld

Sveriges regering, Stockholm

Dag Hammarskjölds karriär inom den svenska statsförvaltningen fortsatte med att han började inom Utrikesdepartementet 1945. Fyra år senare 1949 utsågs han till kabinetssekreterare och slutligen 1951 blev han konsultativt statsråd i regeringen som biträdande utrikesminister. Han inträdde i Erlanders ministär och med två fingrar på Bibeln i konseljsalen svor han statsrådseden med kungen Gustaf Adolf som vittne. Det var denna post som han hade när han slutligen 1953 valdes till FNs generalsekreterare.

Svenska Akademien

Efter fadern Hjalmar Hammarskjölds död 1954 valdes Dag att efterträda sin fader som var medlem i Svenska akademien. Litteraturen var ett av Dags stora intresseområden genom översättningar av andra författare till svenska samt en antologi av svensk naturdiktning. Han hade en unik överblick av samtida lyrik, prosa och dramatik. De 18 ledamöterna i Svenska akademien väljs på livstid och det är först vid en ledamots död som en ny utses. Under akademiens 200-åriga historia var detta första gången som en son efterträdde sin far. Traditionen bjuder att den nye ledamoten i sitt inträdestal skildrar sin företrädares liv och gärning.

Dag Hammarskjöld

FN, New York

En neutral ämbetsman i en neutral nation var de bästa tänkbara förutsättningarna för FNs val våren 1953 av Dag Hammarskjöld som ny generalsekreterare. Hans namn framkastades först av de franska och brittiska ambassadörerna i FN vilka hade uppmärksammat Hammarskjölds intelligens och diplomatiska skicklighet vid OEEC-förhandlingarna i Paris. Den 7 april sammanträdde generalförsamlingen och Dag Hammarskjöld utnämndes till FNs generalsekreterare.

Den 9 april 1953 landade ett SAS-plan på Idlewilds flygfält i New York. Norrmannen Trygve Lie som varit FNs generalsekreterare steg fram och hälsade sin efterträdare välkommen, men sa samtidigt:

- "Ni övertar världens omöjligaste jobb."

Nästa dag avlade Hammarskjöld ämbetseden i FNs sessionssal i New York. FNs emblem smyckade väggen bakom honom och delegaterna från 60 av världens nationer satt framför honom tillsammans med FN-funktionärer och tidningsfolk.

